

भुरेनुपनुदिपाणीः

विष्टुवरिणिष्ठाः

मीमीविष्टुलघः

विष्टुणरपुरभा, कएकभा ।

Surendra Chandra Tripathy,

Qualifications:-M.Tech. and M.A. (Sanskrit),

Currently Pursuing PhD in Sri Sri University,

Bidyadharpur, Cuttack, Odisha.

मीदु कभा - मारणलिपीनं रणितानं पाणुलिपीनभा मपृषनभा ।

कामीरपात्रे, डिब्रुअ-ब्रु, भिक्किभा प्मिमे, नेपालप्मिमे मपि ण मवडेपरि
 म्मैपरमप्रायां उत्रुविष्टु गुरुपणलिता । उडेपलब्रुनं गुणरुभुष्णएनं भम
 मेणकाटमृ भुलामयः । प्राकृतानं गुरुनं मपृषनं ममृ मेणकाटमृ मविष्णुवाङ्ग
 वरुडे । कामीराङ्गले भुलरुधा मंभुउ-एव सुमीता । परत्रु उत्रु पण्डिताः
 मारणलिपिं वृवरुटु म्भुरणनः मकुवना । राणनीतिकपरिवरुनकारणता मयं
 लिपिः विलुपुः रुवति । मंभुउमृ म्भुनं उत्रु-पात्री-मुरवीय-रुधाः मलंकुवति ।
 कामीर-मैवपरमप्रायाः मनुप्राणां मारणलिपेः मिळं मट्टवमृकं रुवति ।
 परमप्रा उयं उत्रुभुला । उत्रुनभभाडे मारणलिपेः म्भुकुणं कुवति । एउता न
 मभुका । प्राका-काले प्राथेगिकविष्टुयाः नभात्रुं उत्रुभाभीता । उत्रु
 रुष्टयाभलउत्रुभा एट्टु विरणिउमृ विळनरुवगुरु मृ गरीरात्रुणं, उमृ प्थेगं,
 प्थेगात्रुपलब्रुपुडिक्कियायां वैळनिकविष्णुधं ण भम मेणपत्रु म्भुमयः ।

मशुं उत्रुमृष्टेपभापनं न करेभि । मेणमभुष्टुगुरुनं पणवमरे केधं-णिष्ठा
 षिष्टुगुरुनभा मपृषनभा मपि कुं भया । उत्रु भाउललेष्टुगीकुडानि रणनानि

मनुजभानि । काम्मीरपिङ्गुः लल्लैश्वरः नभमडीव मुदरे मनुवदन्ति ।
 काम्मीरपुत्रे प्तिगुके भा मन्त्रैतवादिनी लल्लैश्वरी उति नभि परिगिता ।
 वैदिकरणननं, गीता-मीभम्भुगवता-मुदिगुङ्गनं ग प्तिदलनं उभूः वाका-भपु
 भवत् परिलकुत्रे । किनु गुरुनि राधागत-वैदिगुङ्गि मन्त्रि उधु पाण्डुलिपिधु ।
 उत्रेपलकानि गुरुनि वाकानि पाणिनीयवृकरभा मनधीकुवन्ति । उधं
 मनुमीलनं उङ्कलीनभंभुउराधायाः वृवरुणिक उङ्कदुतं प्दमयति ।

यथा प्रवेऽपि उक्तं भया - काम्मीरबेडु मंभुउरणनं मारणलिपुः
 प्दलनभा मरुवता । उधं लिपि गुरुपाणीन । मभूः भाभम्भुः वाकू लिपु मरु
 परिदुमुते । उङ्गरुणते प्दलिता गुरुभापी मभूः उमुता । मभुं लिपुमेव
 वरुपभिसूगुङ्गनं पाण्डुलिपुः उपलकृते । मुण्डादचिनवगुपुः, उद्वलदेवः,
 लक्ष्मणगुपुः, मभुनाथः, वभुगुपुः, बेभरणः-मुदयः मारणलिपी वृवरुटु ध्वरणनः
 कालस्थी कुतवतुः । मष्टुऽपि वरुमः गुङ्गः पाण्डुलिपुकारैः प्रलिप्रभरिताः
 मरुकारगुके मुलेकवन्ति कं मपेवते । उन्मपु भाउलल्लैश्वरीकुतं लल्लावाका मनुजभः
 । मुद्वैत्रतिकले, लिपिपतानि एतानि गुङ्गानि भुलतः प्दानीनकाम्मीरराधायां
 लिपिगुङ्गानि प्रापृते । एतेषां भुललिउपदरणन, मुपृद्विकरावभु एभिः,
 भाणरन्नेपितराधामैली मपि ग ऊरुगुद्वैपभुपनभा मटुतं रुदयभुमी ।
 पदुनं मंभुउवृापु मपि मारणलिपुं कुता उडा भाउलल्लैश्वरीकुताः गुरुनि
 गुङ्गानि प्कामितानि । किनु मष्टुवणि कतिपयगुङ्गानि म्पकामितानि । एतादुमं
 पाण्डुलिपिभुलकं गुङ्गैकं मनुल्लभपु मभि । उभुपृथनाडा
 उङ्कालिकमंभुउमभुम्लनभुपएवते । यानि यानि वृदिभुभाणि भया द्धानि, उनि
 एकीकुतु मरु भया दीवते ।

पाण्डुलिपीनं मुठेणय भया मापु वृवरुता । उभूः मरुः एउङ्ककारैः वेणगभूः
 यथा -

•३१०८ - मङ्गला पृष्ठमापृ •३१, पङ्क्तिमापृ - ०८।
भुलपाङ्गुलिपृः पृक्तिः भया मंगलिता ।

(क) वृत्तिभाषि - नु भूने नु -

भुलपाङ्गुलिपृ -

8.4.45 - यरेऽनुनामिकेऽनुनामिके वा

8.2.39 - एलां एमेऽनु

पृथे षाधायां निटुभा ॥ (वाङ्मिक)

उत्तरभा -

०) वाका + भापभा = वागा + भापभा (उ.३.३७) = वाग्भापभा, वाग्भापभा
(उ.८.८५) । गकारभृ विकल्पेन एकारः ।

१) धला + भापभा = धग्भापभा, धग्भापभा (उ.३.३७) । ङकारभृ विकल्पेन
ङकारः ।

३) एउता + भृगारि = एउटा + भृगारि (उ.३.३७) = एउत्तृगारि, एउत्तृगारि ।
एकारभृ विकल्पेन नकारः ।

८) इक्षुपा + नभति = इक्षुभति, इक्षुभति । गकारभृ विकल्पेन भकारः ।

वृत्तिभाषि - (पाङ्गुलिपृ पृमुके वा उपलङ्गानि कतिपयैः उत्तरभा)

•३१०८ - मीत्राणां धरुवाङ्गुलिपृ वङ्गुलिपृक्तिः

•३३०१ - कैः यथाभ्युपगमभेदिता ये लोकाः ॥ क-

- ३७०७ - निम्नलं (ग्राफा पिङ्गमु) पिङ्गङ्गलनध्रुपं उदापकामा-
- ५३०१ - गाररुवति वद्वैव उद्वैरुसुउद्वतः ॥ एगङ्गपुपुपुपु-
- ७००३ - रुधमु ॥ मः पुरुधः (कं रुधा) किस्त्रिङ्गश्लका-
- १७०३ - (पमु)वङ्गद्वैरुवेता ॥ म पुरुधः कषं काभक्ते-
- ०००३ - (भेया भर्तुः) (उस्रारउ)ङ्गर्तुः ॥ (ये ये द्वैरुमा) वद्वैरुकाठिभाननाभभर्तुप
- ००१०० - ये ॥ वउताभपि भिस्त्रानं कस्त्रिङ्गं
- ००३०३ - सु वङ्गका विधेऽभि उद्वैरुनिवर्तुवेता
- ०३३०३ - उद्वैरुं वभर्तुभकारकं (कर कर) करभृङ्गद्वैवमु
- ०३१०७ - रगतिरुवति (गैमुष्णा) वद्वैरुगारैः उद्वैरुं
- ०४१०० - रुभिदि भृङ्गङ्गलभा (रुतेता) ॥ वद्वैरुभङ्गल (रुते)
- ०३७०७ - रुपे ध्रु ध्रु रुपङ्गनरकिता नाङ्गवङ्ग(वा)-
- ०७३०३ - सकृते ॥ (उकुगा) उउमु उद्वैरुङ्गं मट्टं वौपरी
- ३०५०८ - उद्वैरुः ॥ ननु वैगाकृभाङ्गनेभयं वद्वैरुं
- (मर्तु पृषभपदमु मर्तुभवल्लमु भूते उदीयमु मषवा पङ्गभवल्लमु मुद्वैरुः भृता ।

(प) वृत्तिकृभाङ्गि - न भूते

भुलपाङ्गिनीवमुशङ्गि -

उ.प.०-रधाङ्गं नेः मभानपद

उ.प.३ - मङ्गुषाङ्गुषुवाचेऽपि

पद्वैरुमु(उ.प.३) उदि मर्तुता पद्वैरुमु नकारमु कार न रुवेता ।

वृत्तिकृभाङ्गि -

०००७ गान गले उ ॥७॥ उषु रैरु मर्तु

- ३३•५ - ॥ उद्वेगभाङ्गना चत्तं (पिण्ड उद्वेग) उद्वेगभङ्गना
 •३७•३ - उद्वेगनाभि मिवधरुपे णिद्वेगनाभाङ्गना (मिवधरुपेना)
 लिङ्गकार चत्तं
 •५१•० - पुद्गलस्य गुरुपुण्ड्रं ॥ मीमांसनी
 •५३०० - पुद्गलस्य गणाभि चत्तं कुवन्ति
 •७००० - ललभुभृत्सु ॥ भवा चत्तं उद्वेगना-
 •७५•० - नः (गणना) गच्छन्ति (पुत्रया उद्वेग) उद्वेगनाङ्गं णिमात्रं (उद्वेग)
 एतन्नि ५-
 •१३०३ - (मत्तं) उद्वेगनाङ्गं ॥ ५० ॥ (गणना एषा रु-
 •१५•३ - उद्वेगनाङ्गं उद्वेगनाङ्गं (मत्तं) उद्वेगनाङ्गं
 •१५•७ - कलपस्य उद्वेगनाङ्गं (लगेण) वा उद्वेगनाङ्गं किं (कृत्वा) क-
 •३७•७ - उद्वेगनाङ्गं नभेण उद्वेगनाङ्गं उद्वेगनाङ्गं
 ०३७०५ - (गणना) (मत्तं) उद्वेगनाङ्गं ॥ उद्वेगनाङ्गं (कमे करे पुष्टं) के पुष्टं उद्वेगनाङ्गं (पापा)
 पाप
 ०७३•५ - व पुद्वेगनाङ्गं करेभि उद्वेगनाङ्गं ॥ (पुष्टं)

(ग) वृद्धिभाङ्ग - म भूते न

- ०५३•३ - उद्वेगभाङ्गं न विद्वन्ति उद्वेगनाङ्गं
 ०५५•१ - (उद्वेगभाङ्गं) न एतन्नि उद्वेगनाङ्गं ॥ न तु गुरुपुण्ड्रं विना
 ३•३०० - (मुद्वेगभाङ्गं) न उद्वेगनाङ्गं उद्वेगनाङ्गं उद्वेगनाङ्गं

(घ) वृद्धिभाङ्ग - म भूते ध

- ००•५ नाथ नाथ पापा ॥१॥ मिव वाके धिव ॥३॥

०००७ रे कैधवा॥ ०५॥ मन्त्ररुता ण धरुपा

(ए) वृत्तिकृभात्सि ममि भूने मिस

०५३०५ - त्रिभिः श्रेणभुतरमं मिसकलापुं पर-

(ग) वृत्तिकृभात्सि मिसिर भूने मिसिर

०३३०६ - मृ प्याति रमि मिसिरकाले ग घषा॥ उतः प-

(क) वृत्तिकृभात्सि मृष्टि भूने मृष्टि

०६००१ - मृष्टिकगु वृद्धा श्रायरादि कालपरि-

०१००१ - भुतभादिभृत्रुवस्तिताता ॥ मृष्टि-

०३३०१ - पुनः पुनरेवात्रुमृष्टिभिःतिमंकार-

०३५०५ - लक्ष्मः॥ मष वरुपकारमृष्टिषु म-

०३७०० - द्वा विधुःरुपे मृष्टिभिःतिमंकारका-

(ख) वृत्तिकृभात्सि - पलात्रुमृ भकारमृ मन्त्रारः न रुवेता ।

मृष्टि -

मेन्त्रारः (३.३.३३)

नम्रापलात्रुमृ णलि (३.३.३५)

मन्त्रारमृ यधि परमवल्ः (३.५.५३)

वृत्तिकृभात्सि -

०३३०० मरुम मं ण् ॥३७॥ लेरु भारेण मरुम

०३७०३ - भ्रुवद्वयं ॥ भ्रुवद्वयं ण् ॥ पृति-

- ३३०५ - धृषुपट्टिकरेडि (गुरु गामेना) विलयं ॥ पुरुषपुण्ड्रं य
 • ५७०३ - नितुं ॥ मकार उकार भकार ङि र्द्ववि-
 • १००८ - रं (गितभा करि) करेडि गुरुकृत्रिषुक्रुऽपि नितुं ॥
 • ११०० - पुनं विनामाय म् सुधुं ॥ एम्भम्भ-
 • ११०३ - यते विपल्लुं ॥ उषा सिवनाम परभा-
 • ७००३ - ॥ न्नवैरागृभिसृं गुरुपाट्टि-
 • ०१०३ - नं म गृह्णहृत्रं नीरं यथा मभुं ॥
 • ०३०० - प्लुधु यथा कामभापिऽं ॥ उ-
 • ०३५३ - रुवति प्थाति विलयं ॥ केन मङ्गाभा-
 • ०३१०८ - किं ॥१॥ (का के रुष्ठा नासा एना
 • ०५३०० - मङ्गां ॥ एउम्भं कुवति उं मभ
 • ०५३०० - रेषि द्वं ॥ मृङ्गुक्रुमुष्टिगमुद्रं ङ-
 • ०१५०३ - विवकारणं कषं रुवैम्भुं पं ॥ ले-
 • ०७००८ - ग् विधमिव परिम्भुं पं ॥ उद्भु
 • ०७८०५ - मि डि) ॥ उम्भुं उविभं करेभि मं ॥
 • ३०००१ - वाः न रुवति प्राप्तिमं ॥ उम्भुं भा-

उपमंकारः -

उल्लिपीपुः उल्लरुः एउता प्तीयते यता -

(०) मभुवतः गुरुगणनामभये पालिनीयवृकरुता त्रिः कभृपि
 वृकरुमाभृपुण्ड्रनामा सुभिडा ।

(३) मंभुउरुधा मपि लेकिककामीरुधया पूरुविता मभीडा ।

डि मभा ।

- Ref:- (1) <http://archive.org/details/LalDyadWithsanSkrit-TranslationSharadaRamShaivaAshram/page/n17/mode/2up>
- (2) https://photos.google.com/share/AF1QipM6kz2eiw8JqMf-PC4A_tfglyG2trGamAAxKt4Rx2Oyv1b6_PR-a8PY5e-hs6F8DnLg?key=dG90NzBmas1yWkdJYURnM2JWai1NVm-F3NUI1LXV3
- (3) <https://en.wikipedia.org/wiki/Lalleshwari>
- (4) Lalla-Vakyani, Sir George Grierson and Dr. Lionel D. Barnett Litt. D. (R. A. S. monograph, Vol. XVII, London 1920).ISBN 1846647010.

Address for correspondence:

S C Tripathy

MIG-15, Anant Vihar, Phase-2,

Pokhariput, Bhubaneswar,

Odisha - 751020.

